

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

PETRE, MIHAI

Ziua când mor caii / Mihai Petre. - Deva : Editura Emia,
2026

ISBN 978-973-753-630-3

821.135.1

Realizarea copertii: Bogdan Petre

Tehnoredactare: EMIA

Culegerea de text și corectura: EMIA

CASA DE EDITARE EMIA

www.emia.ro

DEVA,
Str. MAREȘAL AVERESCU /20
edituraemia@yahoo.com

MIHAI PETRE

ZIUA
CÂND MOR CAII

Editura EMIA

CUPRINS

PRIMĂVARA	5
VARA	86
TOAMNA	237
JURNAL LICEAL	268
EPILOG	282
IARNA	284

Într-o casă aproape nouă, odată cu ultimele raze ale stelelor dimineții, a apărut o umbră. A ieșit în curtea prelungită spre apa cu nume de culoare, apoi s-a plimbat de la biserică la școală. Îmbrăcînd veșmintele cuvîntului, a plecat să cutreiere zări și cărări. A întîlnit alte și alte umbre și ele prinse în rotunjirea de culori și rosturi a anotimpurilor. Prin ușile vieții, umbra a trecut lacrimă și speranță, vorbă și tăcere, fulger și piatră... A fost... și toate au început

Primăvara

Peste sat, dimineța se anunța ca toate celelalte. Mai întîi soarele ce sta să răsară dinspre Dealul Oltului își va trimite o dungă de lumină gălbuie, deșirată din roșul lui aprins, pentru a se anina de culmea dealului din față. Odată licărind printre viile de culme, mama o va folosi pentru a mă trezi... -Hai, Mișule, mamă, scoal'te, că avem treabă!... Repetate în fiecare dimineță, îi învățasem cuvintele pe de rost și, uneori, printre bombănelile mele somnoroase, i-o luam înainte, spunîndu-i ultimul argument... -Că uite, acu' răsare soarele!... -A-ha, păi dacă răsare, scoal'te odată, că măi am și alte treburi! Apoi îndemnul lua o altă direcție... -Hai, Tatiană, mamă, fii tu măi vre'nică și măi cuminte, că sub asta și lenea doarme d-asăară!... Și soră-mea și eu ne alegeam cu somnul și visele dimineții rupte și împrăștiate printre vorbele mamei. Știam că degeaba voi încerca să trag de timpul-somn atît de dulce dimineța, rugîndu-mă să mă mai lase, că doar mai sînt și alți copii și la ei soarele nu vine așa devreme. La vreo umbră rară, pierdută de vreun salcîm ori de vreun tufiș de mărăcini cînd vacile pășteau, puneam rugăminți în priviri și i le trimiteam, dar nu ajungeau la el ori că era prea departe, ori că se topeau de căldura lui. Pentru mulți, și dimineța aceasta intra în fiirecul mers al zilei, pentru mine avea să fie mai altfel. Ieșind din casă, cu grija de a nu fi auzit, am luat-o încet spre poarta dinspre vale. Tocmai atunci cocoșul nostru își aduse aminte să-și rostogolească cu-cu-ri-gu-ul lui îngroșat peste curte. I-am trimis cîteva drăcuiele șoptite, motivate de teama de a nu o trezi pe mama care nu m-ar fi lăsat să merg la plivit. Mi-o spusese de mai multe ori, dar foarte hotărît în seara trecută cînd mă privea atentă

cu ochii ei mari și căprui luminînd a neînțelegere... -Un' să te duci, mă? La plivit, la fermă? Păi te primește? Cît sînt eu dă năcăjită, asta-mi mîi lipsăște, să fii plecat pă culmea dealului, să mîi am și grija ta! Măi încolo o să vorbim cu mă-ta mare să te ia cu ea... Ce să-i mai spun că eu vorbisem deja, rugînd-o de mai multe ori să... Dar maica-mare ori nu mă băga în seamă, ori îmi arunca tăcînd o privire obosită, ștergîndu-și mîinile cu un colț al șorțului de stambă subțire și înflorată. Pe potecă, am simțit cum roua dimineții îmi uda pantalonii de doc subțire și decolorat, spălîndu-mi și picioarele desculțe. În Verdea, apa care, venind dinspre Mitrofani, dăduse și numele satului înșirat de-a lungul ei, m-am oprit, m-am spălat și m-am închinat, făcîndu-mi curaj să trec prin colțul pădurii de la Popa, dincolo de care poteca urca pînă în pisc unde se întîlnea cu cea venită dinspre Mătușari. În boarea dimineții, pădurea își îmbrăcase verdele în liniște și în fuioare de umbră neagră prin care trebuia să trec. Trebuia, chiar dacă..., dar n-avea ce să-mi iasă-n cale, doar poate vreo ielă, dar și astea vin după miezul nopții și au putere pînă la primul cîntat al cocoșilor, cum știam de la neica Dumitru. Dar dacă vreuna, rămăsese adormită și venind dinspre apa pe malul căreia o fi așteptat vreun flăcău să-i ia mințile, acum se grăbea să n-o prindă lumina? Asta n-o mai știa nici neica Dumitru care văzuse ielele într-o noapte cu lună plină cînd, flăcău tînăr, s-a dus singur să păzească via. De fapt nu era singur, că luase cu el căteaua cu care nu-i mai era frică, de multe ori bătîndu-se cu lupul și cu hoții. Da, dar eu eram chiar singur, cu inima-n gît de frică. Neica fusese curajos cînd plecase de-acasă, dar și el tremurase de teamă pe la miezul nopții cînd s-a trezit în mîrîitul subțire al cățelei. S-a mirat că nu se dă la hoț ori la animalul pădurii intrat în vie, ci se bagă în el căutînd apărare și atunci, în liniștea nopții cu lună plină, s-a auzit un cîntec atît de frumos... -Bă, nepoate, era dă pă altă lume, ce să-ț' mîi spui... Binișor, am dat la o parte cîteva frunze dîn acoperișul bordeiului și le-am văzut... Erau trei..., fete tinere, cam goale, că aveau niște cămăși lungi dă borangic subțîiree și aalb,

și d-o frumusață!... Să țineau dă mînă și parcă pluteau și cîntau și cîntau... Doamne, ce cîntec!... Mi să tăiasse și răsufierea. Cu o mirare speriată a răspuns întrebării mele... de ce n-a ieșit la ele?... -Cum să ies afară la Sfinte?... Ce, eram nebun? Păi nu știi, că ești copil! Cine le vede sau e văzut dă Zine, nu mîi e om întreg, să duce după ele și Șoimancele îl duc la o apă sau la o pădure unde ori să omoară, ori îi ia o mînă, un picior, sau rămîne cu mințile pierdute și umblă d-a nebunu'. Îl știi pă Lie al lu' Boțogan, ăla dă umblă-ntr-o parte, cu picioru' tîrîș. El le-a văzut la pod, la Blidaru, cîntau și jucau în juru' fîntînii și l-au chemat și pă el să intre-n hora lor, noroc că au cîntat cocoșii ș'-a scăpat, că al' fel... Da' ș-așa nu mîi e om întreg! Flăcău cît crucea și uită-te la el!... De la tata mare mai știam despre unii care le-au văzut... ziceau că Măiestrele vin și pleacă într-o căruță plină cu flori și trasă dă cai mari și negri, cu coamele împletite și ele cu flori. Dă unde vin nu să știe și nici nu e bine să afli. La noi ajung pă la Sînzîiene și stau pîn' pă la Sfintu' Ilie, că Sfintu' e birjarul lor și cînd tună s-aude pă cer huruitul roților... Dar n-aveam cum să mă-ntîlnesc cu..., mai ales că satul se umpluse de cu-cu-ri-găitul cocoșilor și ele n-aveau putere decît pînă la primul cîntat al lor. Amestecînd amintirile despre iele cu puținul curaj pe care-l adunam în mine, am trecut prin colțul de pădure, ieșind în poienița marcată de poteca urcătoare pînă în culmea dealului. Acum nu-mi mai era frică, sau așa credeam cînd, deodată, de undeva din întunericul apăsător al pădurii s-a ivit un cal mare și negru, atît de negru că, în jurul lui, umbra lăptoasă a dimineții parcă se lumina. Am înghețat cu ochii la calul care, precis, era de la căruța ielelor, uitat de noapte și trimis de pădure să-mi aducă una din acele nenorociri... Și nu știu cum am apucat să mă ascund după o tufă de corn. Și-a ridicat picioarele din față și, parcă, din coamă au început să-i cadă flori albe și frunze, trimișînd în aerul rece un nechezat cum nu mai auzisem. Pe nări, aburii fornăitului erau flăcări lungi și alburii topite în umbra dimineții. Apoi, un huruit ca de mari bolovani rostogoliți spre vale m-a ajuns și un trăznet fără fulger

s-a stins într-un galop peste pădurea care l-a înghițit, neatinsă de copitele lui. Nemișcat și cu respirația neauzită, dar văzută pe frunzele ușor tremurate ale cornului, abia am putut să-mi fac semnul crucii cu limba-n cerul gurii și, închizînd ochii, am cerut ajutor Maicii Domnului, gîndind că e pedeapsa mea de la Dumnezeu, că mă hotărisem să merg și eu la plivit, singur și fără maica-mare! Încet și după mai multe închinări, am deschis ochii și... nici urmă de cal! Cînd și încotro plecase și cum de la nechezatul lui nu răspunsese nici o iapă? Preciș, ăsta n-a fost cal curat! Păi, n-are și nea Costică Mărgărit armăsar? La nechezatul lui se umple valea de răspunsul iepelor. Și la ăsta, nimic! Și dintr-odată m-a cuprins un tremurat, dinții mi se numărau singuri, iar genunchii se mișcau fără mine, urmînd doar poteca. Cu frica respirată la fiecare pas, am ajuns la jumătatea coastei unde m-am oprit, uitîndu-mă peste sat. Luminat de soarele care ajunsese sub pădurea de la Janca, se trezea în larma păsărilor și a animalelor din curți, iar eu am răsuflat mai ușurat cînd am auzit glasuri venind dinspre Mătușari. M-am grăbit să ajung în pisc, să mă adaug cetei de femei și copii pe care i-am așteptat. Primii au ajuns Ile al lu' Boganu, cam deșirat, cu ochii mici și urechile mari și Gigel al Leanii lu' Risipitu, zis și Gigea, nu de la fața frumoasă ca a unei fete, ci de la soru-sa mai mică, Lina, care, neputînd să-i zică Gigel, i-a zis Gigea și așa i-a rămas numele care nu-i plăcea, că era băiat, nu fată! Gîfîind, Ile mi-a aruncat așa, în treacăt, o întrebare... -Ce, bă, veniși și tu la plivit?... Nu i-am răspuns, simțind în glasul lui ceva ce nu-mi plăcea. Făcea pă deșteptul?... Și ce dacă era cu vreo doi ani mai mare ca mine?... Asta îi dădea dreptul să?... Al dracu' dă Iepurilă!... Și de privirea lui răutăcioasă și de vorbele-i rânjite, m-a apărât Gigel... -Lasă-l, bă, ce-ai cu el..., vine la ferma ta?... În gînd i-am promis că n-o să-i mai zic Gigea niciodată și m-am tras lîngă el, urmărindu-i mîna care arăta... Iete, bă, d-acilea să vede cel mai bine satu' Verdea, dă la biserică pîn' pă Săliște! Într-adevăr, din umbra piscului, satul bine luminat de soarele dimneții se vedea în toată

frumusețea lui. Întrerupt de case și acareturi, verdele plin al pomilor de prin curți se prelungea pînă în zăvoiul de sălcii și anini ce urmau firul apei... Bă, cînd oi fi mare, fiu al moartii dacă nu mă mut din Mătușari!... Îmi fac casă în sat... Iete ce frumos e! ... și mîna lui Gigel s-a oprit într-un punct al satului din vale. Adevărul e că el nu se trăgea din neamul lui Nilă Mătușescu, primul care plecase din sat, trecuse dincolo de Verdea și bătuse țarușul a ceea ce, zicea el, avea să devină un alt sat. Își făcuse casă aproape de Valea Mare, nu doar că acolo avea pămînt, că loc de casă avea și-n sat, dar aici era mai ușor de crescut vite, de adus lemne și mai ferit de jandarmii care nu călcau pe ulița lor. După Nilă au venit și alții, unul din Ciortănești, altul din Rambelești și din ai lu' Ungureanu și așa s-a înfiripat cătunul care se mărise și la deal și la vale. Băieții nu plecau, își făceau case noi, sau rămîneau în cea pîrintească. Și unele fete își aduseseră bărbații aici, convingîndu-i ba cu averea, ba cu avantajele vieții din cătunul acum ascuns în umbra dimineții. În sat, veneau trecînd o punte de lemn, de multe ori luată de Verdea umflată peste maluri de ploile primăverii sau ale verii. Cînd mergeau la tîrg, pe jos ori cu căruțele, o lua pe Băranga și ieșeau la Mazili. Cînd aveau treabă-n sat, treceau Verdea și suiau pe ulița de la Podu Blidaru... De sub coastă au apărut și Nela, sora lui Ile, și Vetuța lu' Bageac, amîndouă de vîrsta mea, dar învățau la școala din centru. S-au așezat la marginea rîndului de vie și Nela a-nceput să rîdă, arătîndu-mă cu degetul... -Iete, bă, veniși la plivit cu cămașa ruptă, ai?... -L-o fi bătut mă-sa dă dimineată, că are și sînge pă umăr, a completat Ile, cu bătaia de joc cuprinsă în cuvinte și-n privire. Atunci m-am uitat și eu..., da, cămașa-mi era ruptă aproape de umărul stîng și cîteva zgîrieturi își uscau sîngele în dire ușoare. Să le spun ce-am pățit și cum m-am ascuns de calul ielelor în tufa de corn? O să rîdă de mine! Numai lu' neica Dumitru, o să-i povestesc tot, că el... și tăcerea mi s-a prelungit pînă dincolo de întrebarea Mariți lu' Florică Bageac, bunica Vetuții care vorbea cam sîsîit și pentru că mai avea doar cîțiva

dinți în gura știrbă... -Noane, unde e, mă?... În loc de răspuns am dat din umeri a neștiință. Noroc că tot ea a continuat... -Eh, vine ea pă poteca dă la Buiculești, că nu te lăsa mă-ta singur!... Da, auzisem și eu că la fermă nu te primește singur, trebuia să vii cu cineva care să aibă grijă de tine, că ai mari te bat, îți iau teiul sau îți cer să le aduci apă și rămii cu rîndul în urmă, apoi ei să odihnesc și rîd de tine, că ești adormit ori leneș...

În curtea fermei, intru și mă pierd în grămada copiilor care așteaptă să vină șeful de echipă, nea Enache, să ne dea tei. Dacă primești teiul, rămii la plivit, dacă nu..., pleci acasă! Asta e legea locului cunoscută de voie, de nevoie, de toți copiii doritori să rămînă măcar o zi la plivit. Simt cum pentru moment gălăgia mulțimii se topește în speranța că, fiind cuminte, fiecare va avea parte de o păpușă din rafia pe care ne-o va arăta șeful de echipă. Pentru toți, el este Isus, indicînd cu degetul întins calea spre o zi... la plivit sau acasă! Și lui îi place să fie ascultat și respectat de mulțimea care-i urmărește mișcările cu teama de a nu primi teiul. Sub privirea lui scrutătoare și cei mai îndrăzneți tac. Amestecat printre copii, stau cuminte și încerc să scap dă nodul care mi s-a pus în gît, uitîndu-mă atent la Enache, vîzînd că Dumnezeu apărut printre copii nu seamănă cu cel din icoanele bisericii. Poate, coborînd pe pămînt, să fi pierdut privirea aceea care vedea departe, blînd trecută peste nevoile fiecăruia? Hainele nu contau, că atunci cînd Dumnezeu și Sf. Petru veneau printre oameni, erau îmbrăcați ca țărani și nu se deosebeau de ei. Dar Dumnezeul din această dimineață este gras, cu burta atîrnînd peste pantalonii de doc și are o pălărie de paie veche și ruptă pe la margini. Cu ea-și face vînt de cîteva ori, spre a-și răcori fața negricioasă și nebărbierită... -Cald, al dracului, și azi, bă!..., zice mai mult pentru el, în timp ce-și ridică pantalonii cu turul lăsat. Un colț de cămașă îi atîrna pe-afară, ca o zdreanță fără de folos.

Și apoi, simt cum privirea lui, aspră ca scoarța de salcîm bătrîn, trece pe deasupra mea și un dinte de sus, galben și pierdut în gura mare, despică vorbele care-mi hotărau ziua... -Tu al cui ești mă?... -Al Mării lu' Mitrel!... îi răspund cu cea mai dulce voce... -Mitrel?... Mitrel?... și după un timp, terminînd de căutat prin memorie, vine și întrebarea... Și unde e, mă, tac-to?... tot plecat?... Nu mi-a așteptat răspunsul dat printr-o clătinare a capului, îl știa sau nu-l interesa?... mi-era indiferent! Important era licărul de speranță simțit în colțul inimii, dacă-l știe pe tata, o să-mi dea tei!... -Cosor ai, mă?... l-am auzit despicînd iar întrebarea. În loc de răspuns, dau repede din cap, arătîndu-i cosorul. Mi-l măsoară o clipă și pe mine odată cu el... -E mic, mă!..., îi aud vorbele strecurate prin dintele de sus. Nu zic nimic, să nu-l supăr, cosorul nu era mic, îl aveam de la tata-mare, mîner lustruit, lamă adusă la capăt și ascuțită pe piatră! I l-am cerut să fac tei, în pădure și s-a mirat că tocmai acum îl fac. Mi l-a dat, semn că minciuna mea a prins... -Păi dacă nu ne-a măi rămas și ne tebuie la plivitu' al doilea., dă unde tei?... Nu era greu să faci tei. Prin pădure, căutam tufe tinere cu bețe lungi și drepte, le tăiam aproape de rădăcină, apoi le jupuiam de scoarță. O creștam în partea de jos, îndepărtam partea cenușie din afară și păstram doar porțiunea albă care îmbrăcase nuiua teiului. Pe aceasta o desfăceam în fișii subțiri și lungi, bune de plivit la vie. La fermă, foloseau rafia, un fel de tei străin, de un galben murdar și mai subțire decît al nostru, se zicea că e adus din alte țări, dar nimeni nu știa de unde. Mă uit la Enache care intră nemulțumit în mulțimea copiilor și-i împinge de lîngă păpușile de rafie, strigîndu-le... -Dă-te mă, măi încolo!... Iete la el!... Ce te-mpingi așa?... Unii se retrag, urmîndu-i îndemnul, alții nu... și gălăgia se reia imediat... -Hai, nea Enache, dă-mi și mie!... Și mie, nea Enache!... Mie, nea Enache!... se aude din gloata mîinilor întinse. Înconjurat de hărmălaia copiilor, șeful de echipă se rotește printre

ei și le aruncă un răstit... -Ho, că vă dau!... Vorbele lui nu mai sînt ale Dumnezeuului înțelegător și iertător, ci ale unui Stăpîn pămîntean, răutăcios și supărat... -Ho, că vă dau și vouă!... zicea și mama în fiecare dimineată cînd, asaltată de mulțimea păsărilor flămînde, de guițatul porcului și mugetul vacii, le anunța că-și vor primi tainul de boabe și mălai. Pentru orătării și animale nu contau vorbele, ci trocurile care, odată umplute cu mîncare, făceau ca gălăgia să se stingă în mulțumitoare gîlgîituri și bateri de aripi. Mie, vorbele lui Enache îmi aduc lumină în ochii plini de așteptare, înțelegînd și sperînd că azi voi primi și... Dar Enache nu se grăbește cu împărțitul teiului, privirea lui caută prin mulțime și, dintele din față îi şuiera o întrebare așezată direct pe umerii copilului din fața lui... -Tu m-ai înjurat ieri, mă?... -Nu eu, nea Enache!... Păi ce-am eu să... și umerii i se fac mai mici, semn al unei posibile iertări din partea celui care, ca un adevărat Dumnezeu, e bun și mare!... -Nu el!..., au sărit mai mulți cu gura, dar mai tare s-a auzit Île care, fiind mai mare, știa că va primi tei. Am înțeles repede șmecheria lui, dacă Enache îl va lăsa în pace și-i va da păpușa de rafie, bietul copil va trebui să asculte de Iepurilă, precum un cățel legat de lanțul unei obligații, dacă nu, tot îi va fi dator, azi, mîine și mereu, că doar el i-a luat apărarea, în timp ce alții n-au sărit să-l apere. Aha, deci cam așa merg treburile pe-aici! Cine e mai tare și mai șmecher se-nvîrtește de un ajutor sau de mai multe, doar să ai gura mare... -Da' cine, mă?... , insistă nea Enache, trecînd o altă întrebare peste corul copiilor care-și jucau serios cartea neștiinței și a nevinovăției... Nu știți, ai?... Las' că aflu eu!... Și să nu-l măi prind pă la fermă, s-aude?... Și privirea îi trece mai departe, îi numără pe cei mai mari și cunoscuți, apoi mîna care ține păpușa de tei hotărăște... -Tu, tu și ăla, luați tei!... Apoi se oprește în dreptul altui copil, întrebîndu-l... -Tu al cui ești, mă?... A-ha, al lu' Pîrcioagă!..., al lu' Nelu sau al lu' Mărin?... Și veniși singur?... Dar copilul n-

apucă să-i spună al cui era și cu cine venise, că l-am auzit... -Gata!... Voi, ăilanti, acasă!... Nu măi e tei!..., adică nu mai era și pentru restul copiilor rămași ca și mine cu o tristețe grea pe fețele alungite de amărăciune. Apoi, de undeva, se aude un glas care tremură o întrebare ce trece dincolo de realitatea clipei, spre o posibilă și dorită rezolvare... -Da, mîine, nea Enache, e tei?... -Nu știu, să vedem... și răspunsul neutru al șefului de echipă se pierde prin cei doi tei bătrîni care umbreau casa mare a fermei. Și-a mai ridicat o dată pantalonii lăsați sub burta mare și a luat-o spre scara care ducea sus, unde era biroul brigadierului. Pe prispa lungă de la etaj se ajungea urcînd pe cele două scări, una dinspre Olt, alta dinspre Verdea, lăsînd destul loc, sub casă, pentru pivnița al cărei gîrlici era marcat de două uși mari, cu grilaj de lemn în partea de sus. Din balcon, Enache urmărește cum încet-încet, curtea se golește. Bucuroși, copiii care primiseră rafie au plecat cu gălăgia după ei, la plivit. În trecere și fluturînd păpușa de tei, Nela a scos limba la mine, ca să-mi facă-n ciudă... -Îți dau eu, o să-ți rup cozile cînd te-oi prinde, las' c-o să vezi tu!... și, tot fără glas, i-am mai promis și altele. La fel colțatului de frate-său care și-a rînjit iar zîmbetul spre mine. Ce dacă e mai mare cu doi ani ca mine, îl prind eu și pe el, mai tîrziu!... Am mai rămas, tot sperînd că nea Enache va coborî și-mi va da și mie tei, că altfel ce rost avea să mă-ntrebe de tata? Știa și el ca toată lumea din sat că e plecat... -Tu ce măi stai, bă, p-aci?... Du-te acasă, eei!... și vorbele aruncate de un tînăr frumos și bine făcut, dar cam negru la față, mergînd agale și tîrînd niște hamuri vechi după el, m-au trezit, făcîndu-mă s-o iau încet pe drumul înapoi. Eram puțin în urma celor plecați mai devreme și, pe coastă-n vale, mi-am topit lacrimile necazului în blestemele și înjurăturile comune între care mai bine trimisă era a lui |Mina, vecinul meu. Ochii lui mari i se-ncăreau de un albastru-verzui mai intens cînd, uitîndu-se spre fermă, zicea... -Fete-te bătrîna-n cur, Enache! Fir-ai al dracu' cu

dintele tău, dacă nu ți l-oi rupe eu, când m-oi face mare! Apoi, o voce de fată-l completa... -Pupa-m-ai undeva, bă, Enache!... Iete, ici! și, aplecată ușor în față, cu o mână-și bătea ușor fusta ridicată, la spate, peste fund și peste picioarele-i subțiri...

Coborînd, mi-am ticluit o minciună... Am fost la tata-mare să-i cer cosorul, să fac tei, dacă tot mă duc cu vacile și, dacă nu mă crezi, uite!... și mîna mi se întinde și se desface, lăsînd să se vadă lama cosorului. Dar am rămas nemișcat și mut de mirare... Pe malul celălalt al Verzii, mă aștepta mama! De unde știa că plecasem la plivit și mai ales că n-o să mă primească? Să fi vorbit maica-mare cu Enache? Dar cînd, că doar fusesem singur și atunci cum de aflase? Și gîndurile mele răsuceau și alte întrebări fără răspuns, în timp ce eram luat la rost... -Unde fusăși, mă?... Pleci așa d-acasă, pă furiș?... Păi ești dă capu' tău?... Apoi, de pe malul apei mi-a arătat vacile care-și adăpau setea nopții trecute, cu înghițituri egale și absente față de necazul meu... -Du-te cu ele și, cînd vii acasă, stăm noi dă vorbă, n-ai grijă!..., le-nceaz' tu!... Amenințările întărite de nuiua fluturată spre mine erau sincere și, dac-aș fi fost mai aproape, sigur aș fi simțit arsura loviturilor ei. Întotdeauna cînd făceam cîte o nefăcută, aveam grijă să stau aproape de poartă, să pot fugi. La întoarcerea mea tîrzie, timpul trecut făcea ca răsplata promisă să se amîne pentru o zi cînd... -O să-m' caz' tu-n mînă ș-o să vez' atunci bătaie ce-o să-ț' trag!... Adevărul e că mama nu se dădea-n lături să ne altoiască și pe mine și pe soră-mea și lacrimilor noastre le răspundea cu supărarea întipărită în colțul gurii... -Te doare, ai?... Las' că și pă mine mă doare!... Cît sînt eu dă năcăjită, asta mi-ar măi trebui, să creșteți proști și leneși!... Ce-o durea pe ea, nu știam, că doar urechile noastre ardeau, iar ochii-și vărsau durerea printre rugămințile înecate în lacrimi. Apoi, nu înțelegeam prea bine de ce era năcăjită? Că tata plecase pe șantier, dar nu era singurul,

mai plecaseră și alții din sat. Proști nu eram, că luam mereu premiul I și nici leneși nu puteam fi cu o mamă care ne trezea odată cu zorile, spunîndu-ne că soarele a răsărit demult și că alți copii sînt mai vrednici ca noi. La prînz, am dus vacile acasă și am fugit la maica-mare, așa cum făceam în toate zilele mele negre. Mi-a dat să mănînc, dar mi-a pus în strachină și toată povestea dimineții cînd mama a venit, căutîndu-mă și cerîndu-i socoteală... că știa și m-a lăsat să plec sîngur la plivit, zicîndu-i ca nu cumva să-mi măi ia apărarea, că ea m-a învățat cu năravul ăsta... una-două, fuga la maica-mare! Știam eu că pînă după prînz supărarea mamei va fi trecut de jumătate și dacă ar merge cu mine și maica-mare... Pe drum, n-am zis nimic de întîlnirea cu calul ielelor, i-am spus doar că țața Marița a întrebato de ea și că Enache nu mi-a dat tei, ba și-a rîs de mine, zicînd că am cosorul prea mic... -Dar cum să fie mic, dacă e al lu' tata-mare? ... Na, să i-l dai, că nu-mi măi trebuie!... -Și dă ce-ai vrut mă să te duci dă unu' sîngur?... Nu știai că nu te primește?... m-a luat la rost maica-mare. Și ei i-am spus cu glasul aproape înecat de plîns cum m-am gîndit eu să aduc bani în casă. Și opt lei dac-aș lua la plivit, ar fi bine!..., dar nu i-am zis nimic de bucuria trăită atunci cînd aș fi venit acasă cu primii mei bani. Auzisem de multe ori strigîndu-se din deal... -Hai la bani, bă!... și vedeam copii și femei urcînd coasta cu piscul ei scurt dar drept ca peretele ... și eu eram trimis cu vacile! Dacă tot zice mama că sînt mare, atunci să aduc bani în casă, nu să stau cu vacile pe cîmp, asta poate s-o facă și Tatiana, ea ce are? Și în mintea mea am văzut-o pe mama cheltuind banii mei... Ne va cumpăra salam și pîine albă, ne va face colarez și, măcar în ziua aia, n-o să mai fie năcăjită! M-am oprit la poartă și am așteptat. Ce-or fi vorbit, nu știu, dar după un timp, am auzit-o pe maica-mare... -Hai, vino, că nu-ț' face nimic, da' de!..., adică să fiu cuminte și s-o ascult pe mama, că are destule griji și necazuri pe cap...